

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 26 november 2008

Utskriftsvänlig pdf-fil

[Läs mer om friidrott på idrottsforum.org](http://idrottsforum.org)

Idrottens historia är i inte ringa grad – många skulle kanske säga i alltför hög grad – historier om idrottshjältar. Tittar man på utgivningen av idrottsligt relevant litteratur så handlar merparten om enskilda utövare eller lag. På forumet håller vi som regel dessa böcker utanför recensionssidorna. Ibland kan det dock vara befogat att behandla hel- eller halvbiografiska titlar, och när det gäller den nytgivna boken om Roger Bannister och drömmilen, *The Four-Minute Mile: Historical and Cultural Interpretations of a Sporting Barrier* under redaktion av John Bale och P. David Howe (Routledge), så är det på papperet ingen tvekan. Roger Bannister sprang 1954, som förste man, en engelsk mil, 5280 fot eller 1.609,344 meter, på under fyra minuter, 3.59,4, och blev en engelsk hjälte när det som bäst behövdes. I boken behandlas detta ur en rad olika infallsvinklar av idrottsforskare från ett flertal olika discipliner. (John Bale har för övrigt ägnat också en egen bok åt Bannister, *Roger Bannister and the Four-Minute Mile: Sports Myth and Sports History* (2004), och har också ett kapitel om honom i Dilwyn Porters och Stephen Waggs antologi *Amateurism in British Sport: It Matters Not Who Won Or Lost?*.) Mats Greiff har läst den nya Bannister-boken för forumets räkning, och han beklagar att det inte fanns en mer uttalad redaktionell ambition med boken, för då hade betydligt intressantare frågor kommit upp på bordet. Nu blir boken om än inte ointressant så bara en i raden av hyllningsböcker till en nationell idrottshjälte.

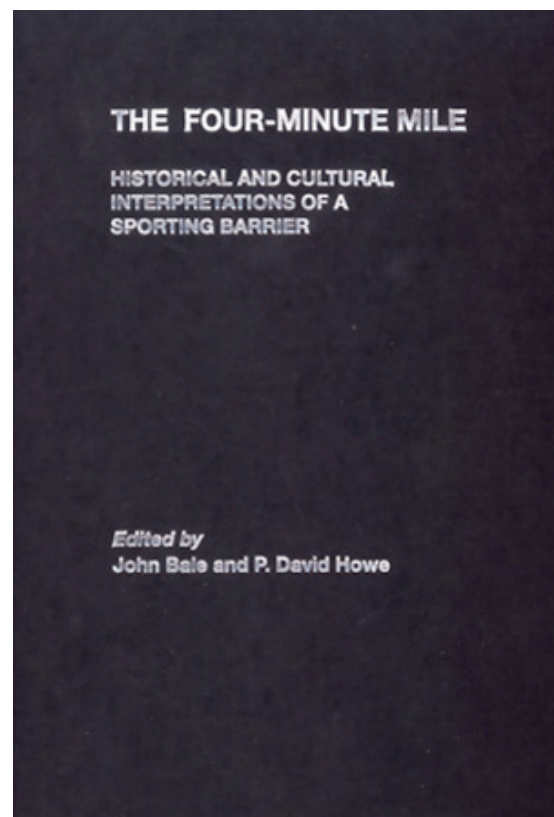
Ingen drömbok om drömmilen

Mats Greiff

Historiska studier, Malmö högskola

John Bale & P. David Howe (red)
The Four-Minute Mile: Historical and Cultural Interpretations of a Sporting Barrier
157 sidor, inb.
Abingdon, Oxon: Routledge 2008
(Sport in the Global Society)
ISBN 978-0-415-40015-2

För drygt ett år sedan hittade jag i den brittiska affärskedjan Past Times, som är inriktad på reproduktioner av historiska artefakter, en box med fyra ölglasunderlägg. De var illustrerade med fyra idrottsmän och en del i görandet av dem till idrottshjältar. De fyra var fotbollsspelarna Bobby Moore och Georg Best (egentligen nordirländare); golfspelaren Tony Jackson; samt löparen Roger Bannister. Den senare vann till skillnad från andra brittiska medeldistansare som till exempel Steve Ovett och Sebastian Coe aldrig något OS-guld. Han var däremot den första löpare i världen som i tävling sprang en engelsk mil under fyra minuter, en prestation som gjorde honom till en nationens hjälte under det kalla krigets 1950-tal. Tillsammans med att den första bestigningen av Mount Everest någonsin genomfördes av en brittiskledd expedition samma år bidrog det till ett återupprättande av brittisk självkänsla i en värld där imperiets makt var starkt i avtagande. Att Bannisters världsrekord på 3.59,4 bara stod sig i 46 dagar innan det slogs av australiern John Landy har inte minskat hans hjältestatus, grundad som den är i att han var den förste som sprang *the four-minute mile*,

eller drömmilen som blivit den svenska beteckningen.

Den första drömmilen rönt stor uppmärksamhet i Storbritannien i samband med 50-årsjubileet 2004. I eftermälet av detta samlade idrottshistorikerna John Bale och P. David Howe ett antal forskare från olika discipliner för att ur olika perspektiv belysa Bannister och den första drömmilen.

I första kapitlet problematiserar Jim Parry på ett utmärkt sätt begreppet rekord och visar på att det finns flera olika slags rekord och att rekord har olika innebörder och olika mening i olika sporter. På så sätt har rekorden också olika slags fascinationspotential för åskådarna.

I fem påföljande kapitel belyses reaktionerna på och de efterföljande diskussionerna av drömmilen i press, böcker och olika slags filmer. Alan Tomlinson undersöker hur lokalpressen reagerade på Bannister och hans rekord. Han pekar därvidlag på hur pressen bidrog till en form av modernt mytskapande. John Bale visar däremot på hur Bannisters rekordlöpning också kunde problematiseras i såväl nationell som internationell press. Bland annat diskuterades huruvida det var förenligt med gott sportsmannaskap att använda sig av "harar" för att uppnå ett resultat. Det innebar ju att samtliga löpare inte sprang för bästa möjliga placering. Caroline Collins har undersökt hur bilder av Bannister och hans amerikanske rival Wesley Santee har formats och förändrats i amerikansk press. Framför allt har, visar Collins, bilden av Santee förändrats från en osportslig fuskare (han var avstängd för brott mot amatörbestämmelserna) till en amerikansk hjälte. Garry Whannel har studerat hur televisionen, som vid tiden för rekordloppet ännu befann sig i en formativ period, speglade evenemanget med hjälp av en filmare som befann sig på samma plats hela tiden. Samtidigt bidrog den till mytologiseringen av Bannister. Han jämför också den ursprungliga filmningen med den 1988 producerade dokumentären "Four Minute Mile" och representationer av såväl Bannister som John Landy i denna. I stället för att ta sin utgångspunkt i Bannister utgår Jim Denison i sitt bidrag från mytologiseringen av drömmilen och vad den fortfarande betyder för unga löpare. Han menar att den än i dag utgör en gräns som betraktas som viktig, även om resultatet i sig inte längre är uppseendeväckande.

De i boken återstående tre avsnitten fokuserar träningsmetoder och tävlingsframträdanden. John Hoberman har undersökt Bannisters relation till det vid denna tid alltmer vanliga amfetaminbruket, både inom idrottskretsar och i samhället i stort. Han hävdar inte att Bannister använde amfetamin, men pekar på möjligheten. Han misstänkliggör också vissa uttalanden från löparen och ser med skepsis på påståendet att amfetamin skulle vara ett okänt fenomen för läkaren Bannister ända fram till 1957. Arnd Krüger försöker utifrån ett "träningsteoretiskt" koncept förklara varför just Bannister blev den förste att underskrida fyra minuter. Han pekar ut tolv olika faktorer som samtliga talar för Bannister. Krüger hävdar bland annat att Bannisters vetenskapliga förmågor (han var medicinstudent) gjorde att han systematiskt kunde anpassa träningen till sin egen förmåga. I ett avslutande bidrag jämför P David Howe friidrottstränarna P W Cerutti, som tränade John Landy, och Franz Stampfl, som hade inflytande på Bannisters förberedelser inför säsongen 1954. Därvidlag får olika slags intervallträning ett stort utrymme i analysen.

Sammantaget framstår antologin som alltför spretig och osammanhängande. En rad olika aspekter på Bannister och drömmilen lyfts fram, men de knyts inte ihop. Avsaknaden av en röd tråd som knyter samman de olika perspektiven framstår därför som problematisk, kanske särskilt för en icke-brittisk läsare för vilken Bannister inte är en mytologiserad idrotts hjälte och därmed inte särskilt intressant i sig. Ett antal potentiellt intressanta frågor osynliggörs därmed.

- Bannister, drömmilen och maskulinitet;
- Bannister, idrottsmannen och Oxfordstudenten;
- Bannister, engelskhet, avkolonialisering och det kalla kriget;
- Friidrotten och mytologiseringen av manliga och kvinnliga drömgränser.

Detta är exempel på teman som skulle kunnat bidra till att boken hölls samman på ett mera spännande sätt och hade ett intresse också för idrottsvetare utanför den värld där Bannister framstår som en idrotts hjälte.

© Mats Greiff 2008

- [Köp boken från Bokus.se](#)
- [Kjøp boken fra Capris.no](#)
- [Køb bogen fra eLounge.dk](#)
- [Buy this book from Amazon.co.uk](#)
- [Buy this book from Amazon.com](#)